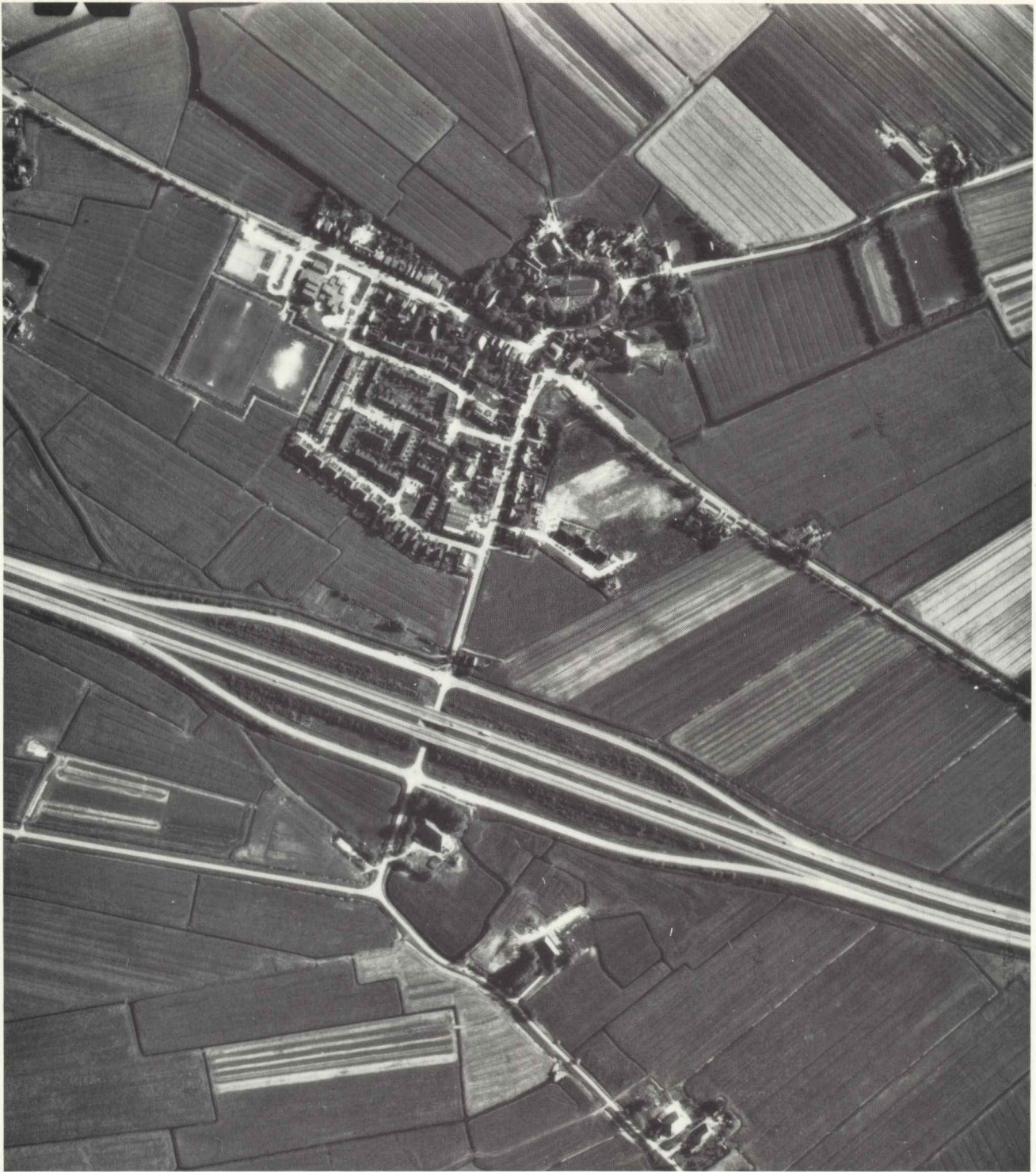

ID-1350
C-2
27/9/1991

2.110519168003

NIJLAND
gemeente Wymbritseradeel

BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN

BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN

INGEVOLGE ARTIKEL 35 VAN DE MONUMENTENWET 1988

NIJLAND, gemeente Wymbritseradiel

Aanvulling op de toelichting bij het besluit tot aanwijzing van Nijland als beschermd dorpsgezicht.

Resultaat gevoerd overleg

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 35 (voorheen 20) van de Monumentenwet zijn de raad van de gemeente Wymbritseradiel, Gedeputeerde Staten van Friesland, de Rijksplanologische Commissie en de Raad voor het Cultuurbeheer gehoord over het voorstel Nijland aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht. De genoemde instanties hebben alle positief geadviseerd met betrekking tot de voorgenomen aanwijzing. De gemeenteraad van Wymbritseradiel verzocht daarbij de volledige Kerkgracht op de kaart aan te geven en de grens te verschuiven zodat aan de oostzijde twee woningen aan het aan te wijzen gebied worden toegevoegd. In verband daarmee is de kaart met daarop de begrenzing van het aangewezen dorpsgezicht enigszins gewijzigd ten opzichte van het oorspronkelijke voorstel.

Vooruitlopend op de aanwijzing van het beschermde dorpsgezicht heeft de raad van de gemeente Wymbritseradiel het bestemmingsplan "Beschermd Dorpsgezicht Nijland" vastgesteld. Blijkens het daarover gevoerde overleg biedt dit geldende plan in voldoende mate bescherming aan de historisch-ruimtelijke kwaliteiten waarop de aanwijzing als beschermd dorpsgezicht is gericht, zodat dit plan kan functioneren als een beschermend bestemmingsplan conform artikel 36, eerste lid, van de Monumentenwet 1988.

ERRATUM

In verband met de inwerkingtreding van de Monumentenwet 1988 per 1 januari 1989 dient in de plaats van "artikel 20 van de Monumentenwet" gelezen te worden: "artikel 35 van de Monumentenwet 1988".

De verwijzing "artikel 37, lid 8 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening" dient vervangen te worden door "artikel 36, eerste lid, van de Monumentenwet 1988".

BESCHERMDE STADS- EN DORPSGEZICHTEN INGEVOLGE ARTIKEL 20 VAN DE MONUMENTENWET

2.110519168005

NIJLAND gemeente Wymbritseradeel

Toelichting bij het besluit tot aanwijzing van Nijland als beschermd dorpsgezicht.

Het beschermde dorpsgezicht omvat het op bijgevoegde kaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg, tekeningnummer 250) door een stippellijn omgrenste gebied.

Publikatie van de **Rijksdienst voor de Monumentenzorg**.

November 1987.

Inleiding

Het dorp Nijland is gelegen in de Friese gemeente Wymbritseradeel ongeveer halverwege tussen de steden Sneek en Bolsward.

Nijland is het enige dorp dat is ontstaan in de oudste inpolderingen van de Middellzee. Hoewel het dorp pas van na 1200 dateert en het derhalve niet als terpnederzetting is ontstaan, vertoont de structuur van Nijland een aantal kenmerken die zich ook bij terpdorpen voordoen. Centraal in de nederzetting ligt de kerk met een omgracht kerkterrein. Aan de kerkring zijn boerderijen gesitueerd. In de 17de en 18de eeuw ontstaat naast deze concentrische structuur 'de buorren', een lineaire uitbreiding langs de weg Bolsward-Sneek en, daarop aansluitend, aan de westzijde van de Hottingawei.

In de huidige ruimtelijke opbouw zijn beide structurelementen nog duidelijk herkenbaar. Kerk en kerkterrein domineren het ruimtelijk beeld van de nederzetting. De bebouwing van de kerkring wordt gekenmerkt door een afwisseling van forse panden, zoals enkele boerderijen en een voormalig schoolgebouw, en enkele blokken vrij kleine arbeiderswoningen. In contrast hiermee accentueert de aaneengesloten bebouwing van de buorren, bestaande uit kleine woonhuizen met één bouwlaag en een kap, de lineaire structuur van het zuidelijke deel van het dorp.

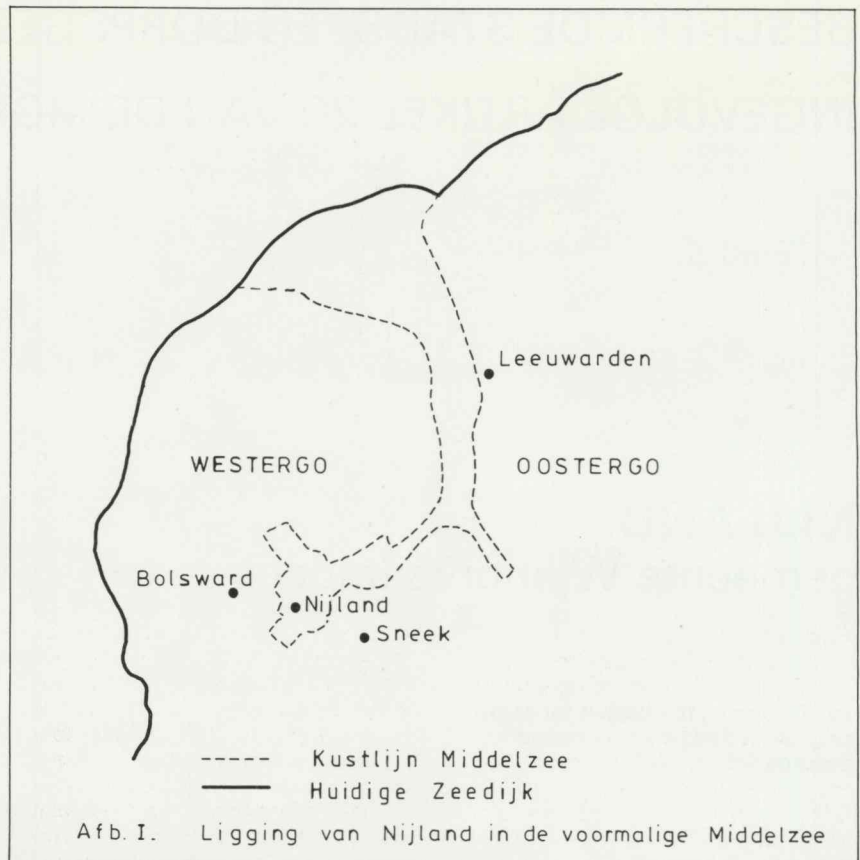
De historische structuur van Nijland, de aanwezige visuele kwaliteiten en, in samenhang daarmee, de deels historische bebouwing rechtvaardigen de aanwijzing van Nijland als beschermd dorpsgezicht.

Ontstaan en ontwikkeling

In de Middeleeuwen is met de vorming van de Middellzee een diepe zee-inham ontstaan die een scheiding vormt tussen het westelijk en oostelijk deel van Friesland. In de tiende eeuw vermindert de zee-invloed en vindt in snel tempo dicht-slibbing plaats.

Omstreeks 1000 na Christus wordt de Middellzee omdijkt, waarna het opgeslibde land vanuit het zuiden in gedeelten wordt ingepolderd. In schriftelijke bronnen wordt voor het eerst in 1230 het 'Terra Nova' (= nieuwe land) genoemd, waarmee de meest zuidelijke inpoldering van de Middellzee wordt bedoeld.

Aangenomen mag worden dat occupatie van dit gebied in het begin van de 13de eeuw heeft plaatsgevonden. De bebouwing heeft waarschijnlijk aanvankelijk bestaan uit verspreid langs de dijken en nieuwe wegen liggende boerderijen; een nederzetting is er aanvankelijk niet.

In tegenstelling tot wat in Friesland volgens het oude recht gebruikelijk is, is de Nijlander zeepolder niet toe komen te vallen aan de aangrenzende dorpen op het oude land. Al direct vormt dit gebied een zelfstandig territorium, hetgeen tot uitdrukking komt in de stichting van een kerk op een centrale plaats in het nieuwe land omstreeks 1275. De kerk is gelegen in de kromming van een oude kreek. Restanten van deze kreek zijn te herkennen in de Nijlander opvaart, de zuidelijke helft van de Tsjerkegrêft en de Aldfeart die het dorp via de Zijlsterburen met onder meer Bolsward verbindt.

Tot de pastoralia behoren ten westen, noorden en oosten van de kerk gelegen gronden. De opbrengst van deze gronden en van twee nabij de kerk gelegen pastorieboerderijen dient om in het onderhoud van de pastoor te voorzien. Te zamen met de pastorie vormen de kerk en deze boerderijen waarschijnlijk de eerste bebouwingskern van de Nijlander polder en de basis van het dorp Nijland.

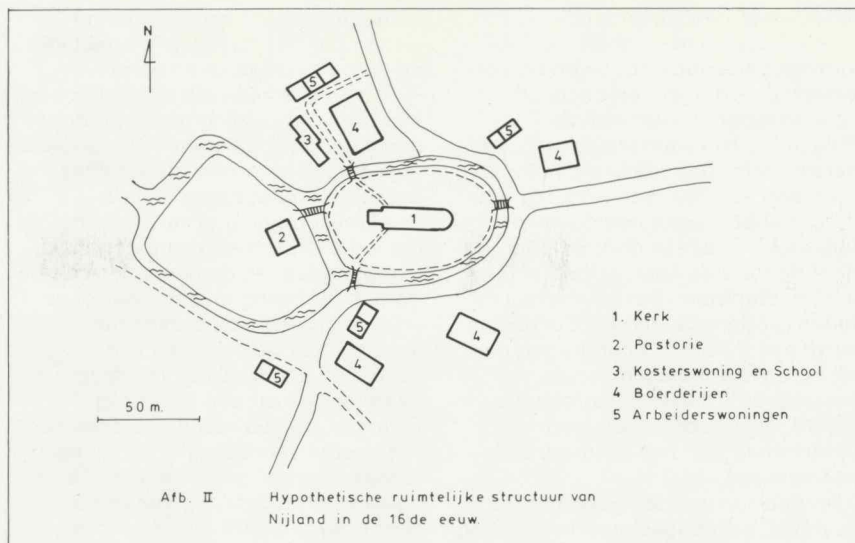
In tegenstelling tot oudere omliggende dorpen ligt Nijland niet op een terp; wel is het kerkterrein opgehoogd. Het lijkt erop dat bij de aanleg de structuur van uit de omgeving bekende terpdorpen als voorbeeld is genomen. Ook de beschrijving van de inrichting van het terrein rond de kerk, zoals die in het 12de- en 13de-eeuwse Friese

Schoutenrecht voorkomt, kan hier een rol bij gespeeld hebben. Het kerkterrein vertoont een aantal met kerkerterpen overeenkomstige structuurkenmerken: de kerk is rondom omgeven door een kerkhof met lijkpads en wordt begrensd door de kerkgroft. Aan de daaromheen lopende kerkring zijn enkele boerderijen en de pastorie gesitueerd. Aan de kerkring takken enkele radiaalwegen aan vanaf de dorpen Folgare en Hartwerd en vanaf de dijken Jonge Dijk en Tjaarddijk. Daarnaast is de nederzetting via een opvaart met het omliggende gebied verbonden.

Over de ruimtelijke ontwikkeling van Nijland tot in de 17de eeuw zijn weinig gegevens voorhanden. Waarschijnlijk heeft zich een geleidelijke uitbreiding van de bebouwing langs de kerkring voorgedaan met enkele boerderijen en landarbeidershuisjes. Zeker is dat Nijland reeds in de 16de eeuw beschikt over een schoolgebouw annex kosterswoning.

Een voorstelling van de mogelijke ruimtelijke structuur van Nijland in de 16de eeuw is gegeven op afb. II.

Nijland heeft zich in de 16de eeuw nog nauwelijks als kern ontwikkeld en bestaat hoofdzakelijk uit agrarische bebouwing rondom de kerk. In de loop van de 16de eeuw en vooral in de 17de eeuw ontstaat enige bebouwing ten zuidwesten van de kerkring, waarmee de basis is gelegd

voor het ontstaan van de buorren, de dorpsstraat.

Een globaal beeld van de dorpsstructuur van Nijland aan het begin van de 18de eeuw verschaft de grietenijkaart van Wymbritseradeel van de hand van Schotanus à Sterringa (fotobijlage, afb. 1). Het bebouwingspatroon van de kerkring blijft in grote lijnen ongewijzigd. Aan het kruispunt van wegen aan de zuidzijde van het dorp heeft zich in de 17de eeuw de buorren gevormd, bestaande uit direct aan de weg gelegen aaneengesloten bebouwing van niet-agrarische oorsprong. Deze uitgroei van de dorpsbebouwing kan in verband worden gebracht met de algemene ontwikkeling van het platteland en, daaruit voortvloeiend, het ontstaan van centrale (verzorgings)functies, in het bijzonder ambachtelijke.

Blijkens de kaart wordt het wegenpatroon gevormd door drie radiale, op de kerkring georiënteerde wegen en door het Middelpad, een op een oud binnendijkje gelegen pad dat het dorp ten zuiden van de kerkring passeert. Dit pad vormt de verbinding van Nijland met Sneek in zuidoostelijke en met Bolsward in noordwestelijke richting. Het vaartenpatroon takt aan op de Tjaardzijl, een sluisje in de oude Middelzeedijk. Door middel van opvaarten worden (groepen) boerderijen in het vaartenstelsel opgenomen. De opvaarten dienen niet alleen ter afwatering, maar vervullen tevens een vervoersfunctie. Ook Nijland zelf is aan zo'n opvaart, de Aldfeart, gelegen.

In feite is de hoofdstructuur van Nijland, zoals die hierboven is beschreven, tot in de 20ste eeuw niet wezenlijk veranderd. Veranderingen in de 18de en 19de eeuw betreffen voornamelijk aanpassing op onderdelen binnen de bestaande ruimtelijke opbouw.

Het kadastrale minuutplan uit circa

1830, dat een gedetailleerd beeld geeft van de plattegrond van Nijland in het begin van de 19de eeuw, komt in grote lijnen overeen met het op de grietenijkaart geschetste beeld (fotobijlage, afb. 2). Het minuutplan weerspiegelt de structurele tweedeling tussen enerzijds de op de kerk georiënteerde bebouwing, bestaande uit de pastorie, een viertal boerderijen en enkele blokken (arbeiders)woningen, en anderzijds de bebouwing van de buorren ten zuiden daarvan. De bebouwing van de buorren kan worden onderscheiden in een westelijk deel langs de belangrijkste doorgaande route met aaneengebouwde panden en, daaraan ondergeschikt, een zuidelijke tak met enigszins lossier gegroepede en kleinere bebouwing. In de panden aan de buorren zijn onder andere ambachtlieden gevestigd, wier verzorgingsgebied voor een belangrijk deel bestaat uit de rondom Nijland gelegen boerderijen.

In de loop van de 19de eeuw vindt enige uitbreiding van de bebouwing aan de buorren plaats door de bouw van enkele grotere, deels losstaande panden.

Nijland wordt in de 19de eeuw in toenemende mate een verzorgingscentrum. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de opheffing van twee van de vier boerenbedrijven in het dorp. Eén ervan wordt veranderd in een herberg.

In 1859 wordt een nieuwe openbare school gebouwd ten noordwesten van de kerk op kosten (en op terrein) van de kerk. In de jaren tachtig besluit men de school te veranderen in een christelijke school; een nieuwe openbare school verrijst dan aan de oostzijde van de kerk. Deze laatste wordt al in 1901 weer opgeheven. Beide gebouwen staan er nog steeds, zij het met een andere bestemming.

In de loop van de 19de eeuw

worden de verbindingen over land sterk verbeterd. In 1843 wordt op de plaats van het Middelpad een nieuwe verbinding, de Snitserdyk, aangelegd die is voorzien van een verharding van keislag. Langs deze weg komt in 1883 bovendien een tramspoor te lopen. In het dorp zelf worden de wegen aan het eind van de 19de eeuw bestraat met klinkers.

Aan het begin van de 20ste eeuw vindt ook bebouwing plaats aan de noordzijde van de weg naar Bolsward en aan beide zijden van de Hottingawei in aansluiting op de oude dorpskom. In de 'Jordaan', een uit kleine arbeiderswoningen bestaand buurtje ten noorden van de kerk, verrijzen enkele diaconiewoningen. Op het westelijke deel van het pastorieterrein wordt in 1909 een nieuwe forse school gebouwd, welk gebouw nog steeds bestaat.

Wezenlijke veranderingen treden op in de na-oorlogse periode. Ook Nijland krijgt in de jaren zestig te maken met een voortdurende daling van de gemiddelde woningbezetting. Om het inwonertal op peil te houden, wordt aan de zuidoostzijde van het dorp, achter de buorren, een nieuwbouwwijk gerealiseerd. Recente nieuwbouw vindt plaats aan de zuidoostzijde van het dorp. Mede samenhangend met een toenemend forensisme versterkt zich de woonfunctie van Nijland, ten koste van de agrarische en de verzorgende functie.

Het bebouwings- en wegenpatroon van het dorp zelf blijft onveranderd. De tramlijn wordt in de jaren zestig opgeheven.

Een groot deel van de pastoriegracht wordt in dezelfde periode gedempt. Van belang is de aanleg van een snelweg tussen Sneek en Bolsward, waardoor het doorgaande verkeer buiten het dorp omgaat.

Huidig ruimtelijk karakter

De plattegrond van Nijland heeft de laatste decennia in zijn totaliteit grote veranderingen ondergaan, die vooral de ten zuiden van de Tramstrjitte en Ingenawei gelegen bebouwing betreffen. Toch is de historische dorpskern nauwelijks door ingrijpende structurele wijzigingen aangetast. De bebouwing van de buorren vormt een visuele begrenzing tussen de nieuwbouw en de historische dorpskern van Nijland, die wordt gekenmerkt door een heldere ruimtelijke opbouw waarin de historische ontwikkeling goed herkenbaar is gebleven. Binnen deze opbouw vormen zowel structurele als visuele kwaliteiten belangrijke aspecten van de te beschermen waarden.

De huidige ruimtelijke opbouw van de dorpskom valt, samenhangend

met zijn ontwikkeling, te onderscheiden in een tweetal verschillende structurelementen, die elk hun specifieke bijdrage leveren aan het historische karakter van het beschermde gezicht.

Het noordelijke gedeelte van de dorpskom kent een concentrische opbouw met als kenmerkende elementen de kerk met het kerkhof en de daaromheen gegroepeerde gevarieerde bebouwing, die te zamen een open ruimtelijke eenheid vormen. Naast de losse bebouwing zijn de kerkgracht en boombeplanting, alsmede het open aangrenzende landschap in sterke mate medebepalend voor het open ruimtelijk beeld.

In het zuidelijk deel van de dorpskom wordt het beeld in sterke mate bepaald door de meer aaneengesloten bebouwing, bestaande uit woningen, winkels, bedrijven en enkele grotere panden aan de Tramstrjitte, Hottingawei en de oostzijde van de Tsjerkegrêft. Het zuidelijk deel heeft een meer versteend karakter dan het noordelijk deel. Een belangrijk ruimtelijk groen-element vormt hier de pastoriëtuin aan de noordzijde van de Tramstrjitte waar de beide delen van de oude dorpsstructuur aan elkaar grenzen. Het rechte beloop van de wegen, de geslotenheid van de wanden en de ondergeschikte betekenis van het groen in het zuidelijk deel vormt een waardevol contrast met de noordelijke ringstructuur.

In het gehele dorpsgezicht bestaat de bebouwing over het algemeen uit één bouwlaag met een kapverdieping, opgetrokken uit baksteen en afgedekt met pannen. Daarnaast komen enkele geverfde of gepleisterde gevels voor. Een algemeen bebouwingskenmerk is de verticale gerichtheid van de gevelopeningen.

Nadere typering te beschermen waarden

De aanwijzing van Nijland als beschermd dorpsgezicht is primair gebaseerd op de aanwezige structurele kwaliteiten. Meest belangwekkend onderdeel van deze ruimtelijke structuur is het door een concentrische opbouw gekenmerkte noordelijke deel van de dorpskom. Typerend voor dit gebied is de centrale, enigszins verhoogde ligging van het 16de-eeuwse gotische kerkgebouw, dat wordt omgeven door het omgrachte kerkhof met het vanouds gebruikelijke lijpad. De begrenzing van het kerkerrein wordt geaccentueerd door een lage haag en door de karakteristieke kerkgracht, die helaas een aanzienlijk deel van de markante boombeplanting moet missen en bij de Eile Pölle is afgedamd.

De kerksituatie wordt daarnaast gekenmerkt door op de kerk georiënteerde, overwegend 19de-eeuwse

bebouwing, deels bestaande uit enkele forse panden, zoals de voormalige schoolgebouwen en een tweetal boerderijen, en deels uit kleinere woonblokken aan de Eile Pölle en de Hokwerdastrjitte. Bij de laatste vormt de radiale plaatsing een opvallend structuurkenmerk. Karakteristiek is het groene beeld van dit dorpsdeel, ontstaan door de boombeplanting rond de kerk, erfbeplanting in de pastoriëtuin, het kerkhof en de tuinen rondom de huizen. Bovendien wordt aan dit beeld bijgedragen door het op enkele plaatsen aan de Tsjerkegrêft grenzende agrarische gebied, waardoor visuele verbindingen bestaan met het aangrenzende weidegebied.

De buorren worden gevormd door de vrijwel aaneengesloten bebouwing aan de zuidzijde van de Tramstrjitte en de westzijde van de Hottingawei. De in een strakke rooilijn, direct aan de verharding staande panden van de Tramstrjitte zijn grotendeels aaneengebouwd, waardoor het beeld is ontstaan van een aaneengesloten gevelwand. De panden bestaan hier overwegend uit één bouwlaag en een loodrecht op de straat gerichte kap, veelal een schilddak en in dit geval voorzien van een markante dakkapel aan de straatzijde. De gevels hebben merendeels een 19de-eeuws karakter en zijn voorzien van een brede gootlijst. Een enkel pand heeft een vroeg-20ste-eeuwse pui en een verdieping zonder dat dit tot een verstoring van de ruimtelijke samenhang heeft geleid. Aan de westzijde gaan de buorren over in bebouwing bestaande uit losstaande, niet direct aan de verharding gelegen panden.

De noordzijde van de Tramstrjitte wordt begrensd door een vroeg-20ste-eeuws, vrij massief schoolgebouw en de met bomen beplante pastoriëtuin.

De Tramstrjitte zelf heeft ten gevolge van de opheffing van de tramlijn een vrij breed profiel. Het tracé van de tramlijn is ingericht als groenstrook en voetpad, waardoor het ruimtelijk onderscheid van dit profiel ten opzichte van de aangrenzende beplante gebieden enigszins wordt verzwakt.

Ook de bebouwing aan de Hottingawei bestaat uit panden met één bouwlaag en een kap, die hier echter evenwijdig aan de straat loopt. De straatwand vertoont een wat meer wisselende rooilijn en lossere bebouwing. Bovendien is het hoekpand op de Tramstrjitte georiënteerd, waaruit het primaire belang van de oost-west route binnen de historische dorpsstructuur blijkt. Uit verkeerstechnisch oogpunt is de aansluiting van de Hottingawei op de Ingenawei naar het oosten afgebogen, waardoor op de hoek van de buorren een klein plantsoen is ontstaan,

hetgeen een wat wezensvreemd element in het historische beeld van dit deel van de buorren vormt.

Aan de oostzijde van de Hottingawei wordt de bebouwing gevormd door een sterk teruggelegen 19de-eeuwse boerderij. Het terrein tussen deze boerderij en het forse, aan de wegwakruising gelegen café is onbebouwd en vormt een karakteristieke overgang tussen de geconcentreerde dorpsbebouwing en het meer open en grotendeels nog agrarische karakter aan de oostzijde van het dorp. Een verzwakking van deze overgang vormt een rommelig ingericht gebied met enige schuren ten oosten van het café, ter plaatse van de voormalige trambaan. De gevel van het café tegenover de Hottingawei vormt hier door zijn ligging en afmetingen een belangrijk oriëntatiepunt in de ruimtelijke opbouw.

Zowel in visueel als in structureel opzicht vormt het gebiedje tussen de pastoriëtuin en de aaneengesloten meest zuidelijke bebouwing van de Tsjerkegrêft een verbinding tussen de noordelijke, 'open groene' en de zuidelijke, 'gesloten steenachtige' dorpsdelen. Door demping van een deel van de pastoriegracht en inrichting van een deel ervan als parkeerplaats, is op de hoek van de Tramstrjitte en Tsjerkegrêft een wat schaallose ruimte ontstaan die de kenmerken van het gebied als overgang tussen de beide delen van de dorpsstructuur verzwakt.

Omgrenzing

De waarde van het beschermde gezicht is in sterke mate gelegen in de historische ruimtelijke structuur, die wordt versterkt door de beeldkwaliteit van een deel van de bebouwing. De omgrenzing is zodanig gekozen dat de samenhangende dorpsstructuur zoals die zich in het begin van de 19de eeuw gevormd had, binnen het beschermde gebied valt.

Aan de noord- en oostzijde is tevens een klein deel van het agrarische gebied binnen de omgrenzing getrokken vanwege het belang van deze gebieden voor het open ruimtelijk beeld dat de dorpsopbouw hier kenmerkt.

De begrenzing van het beschermde gezicht is weergegeven op de bijgevoegde kaart (Rijksdienst voor de Monumentenzorg, nummer 250).

Rechtsgevolg aanwijzing

Ter effectivering van de bescherming van het aangewezen dorpsgezicht moet ingevolge artikel 37, lid 8 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening een bestemmingsplan worden ontwikkeld. De toelichting op de aanwijzing als beschermd

dorpsgezicht kan daarbij wat het beschermingsbelang betreft als uitgangspunt dienen.

Doel van de aanwijzing is, de karakteristieke met de historische ontwikkeling samenhangende structuur en ruimtelijke kwaliteit van het gebied te onderkennen als zwaarwegend belang bij de verdere ontwikkelingen binnen het gebied.

De aanwijzing beoogt op die wijze een basis te geven voor een ruimtelijke ontwikkeling, die inspeelt op de aanwezige kwaliteiten, daarvan gebruik maakt en daarop voortbouwt.

Geraadpleegde literatuur:

Bakker, G. (red.)
Wymbritseradiel. Skiednis fan in greidgritenij. Bolsward, 1974.

Hoeve, S. ten
Nijlân yn byld. Nijland, 1979.

Rienks, K.A. en Walther, G.L.
Binnendiken en slieperdiken yn Frieslân. 2 dln. Leeuwarden, 1984 (facsimile herdruk van 1954).

Colofon:

Uitgave van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Zeist.

Historisch-geografisch en stede-
bouwkundig onderzoek:
Drs. A.L. Vernooij, Amsterdam.

Foto's:
Dienst van het Kadaster en de
Openbare Registers, Apeldoorn (afb.
2);
Rijksdienst voor de Monumentenzorg,
Zeist (afb. 1, 3, 4);
Topografische Dienst, Emmen
(omslag).

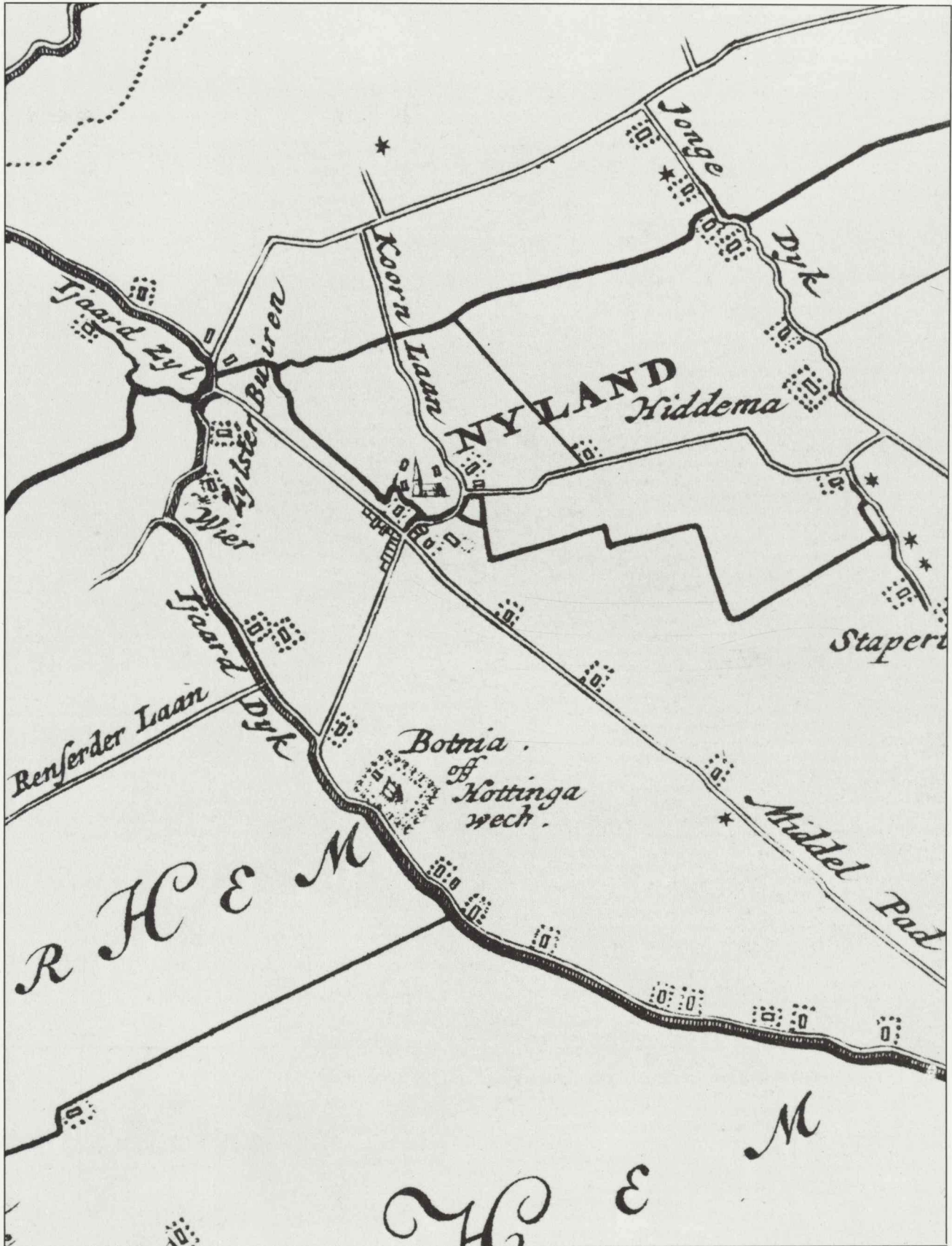
Kaart en illustraties in de tekst:
Studio Ineke van der Burg, Bilthoven.

Verkoopprijs f 10,-.
Deze publikatie is schriftelijk of
telefonisch te bestellen bij het
Distributiecentrum DOP
Postbus 20014
2500 EA 's-Gravenhage.
Telefoon: 070-78 98 80.
Onder vermelding van bestelnummer
of ISBN 90 346 1216 3.

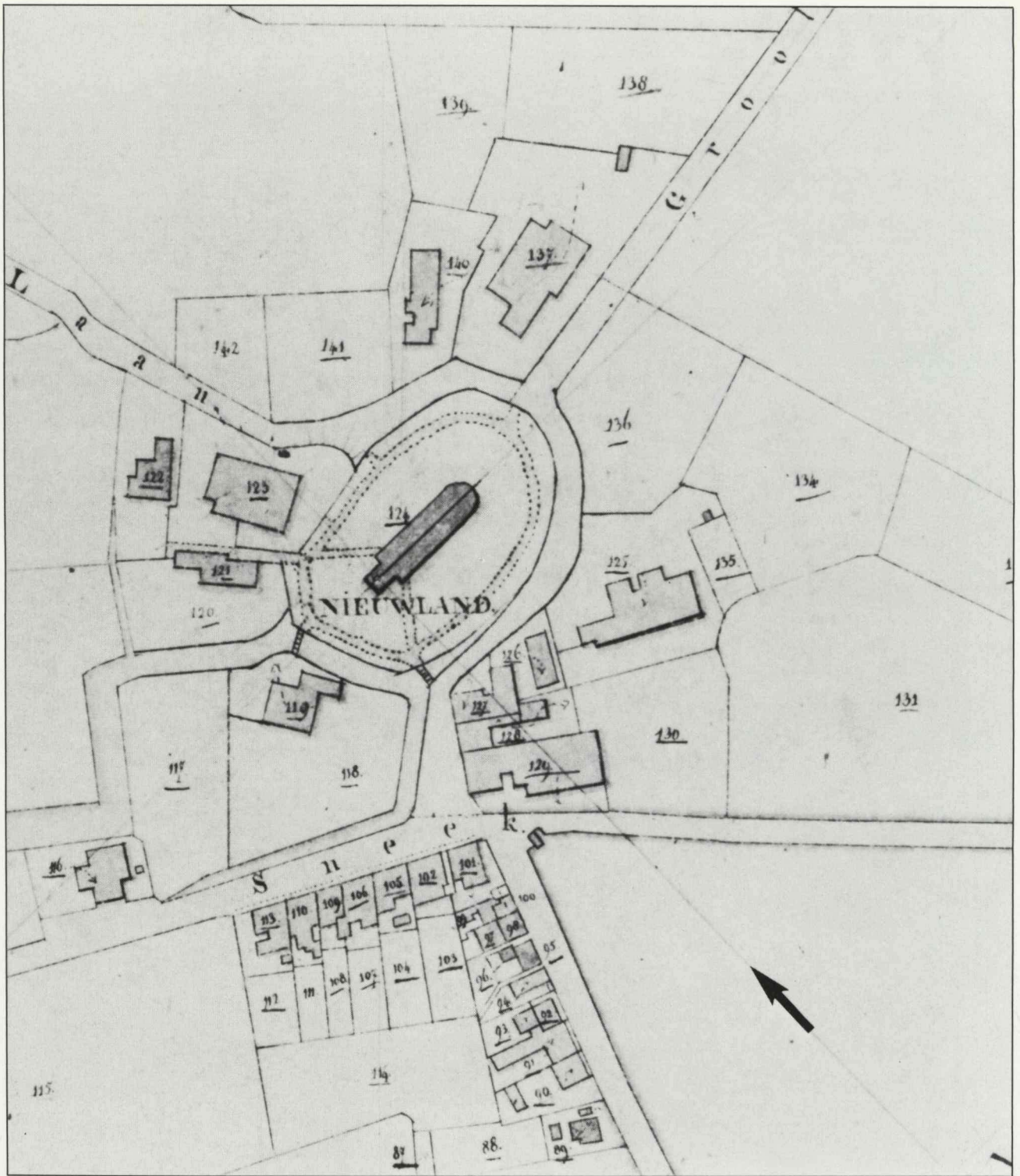
Druk:
Staatsdrukkerij, 's-Gravenhage.

Fotobijlage

2.110519168008

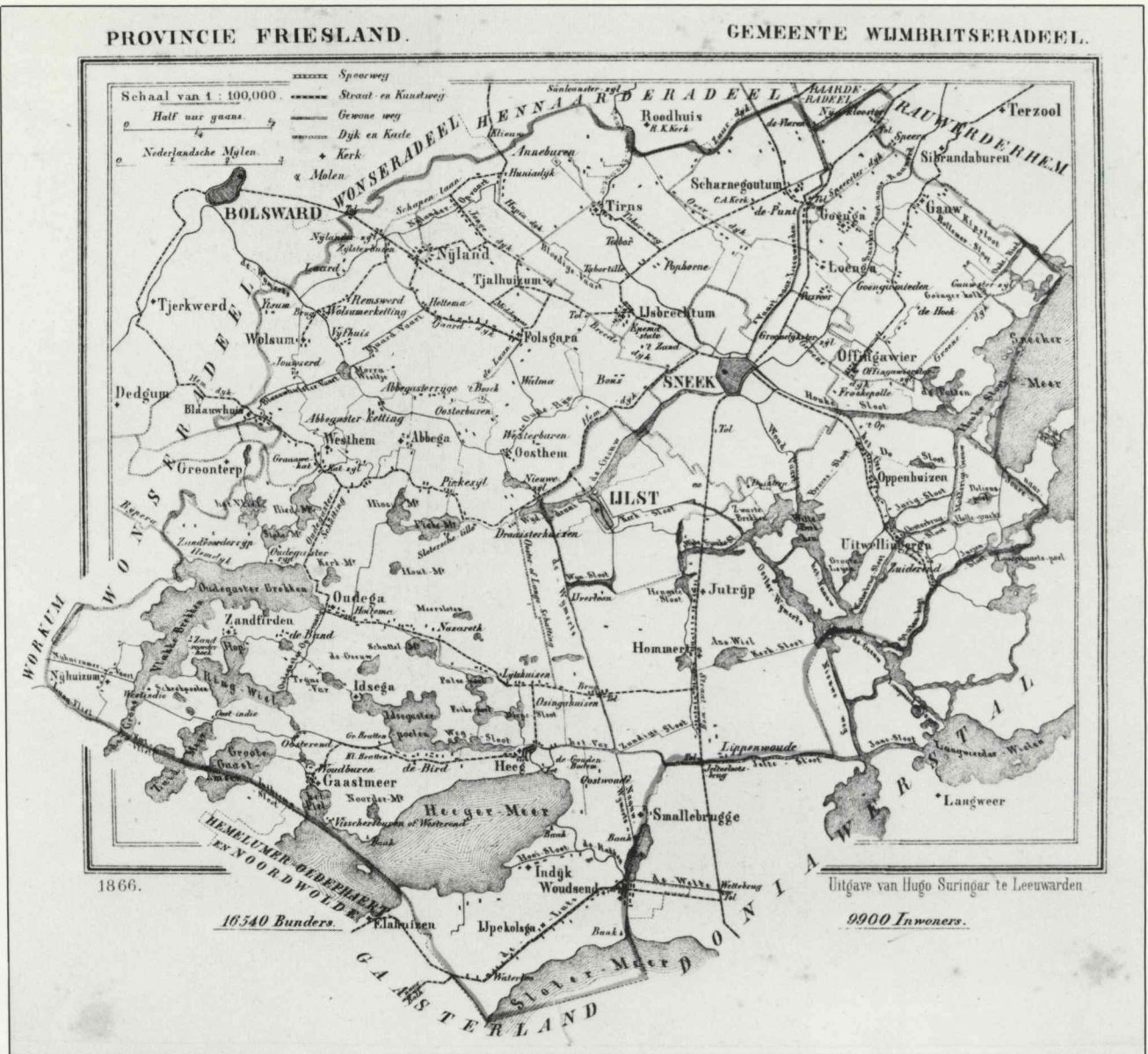
Afb. 1. B. Schotanus à Sterringa, Uitbeelding der Heerlijkheit Friesland, 1970 (facsimile herdruk van 1714), grietenij Wymbritseradeel, fragment.

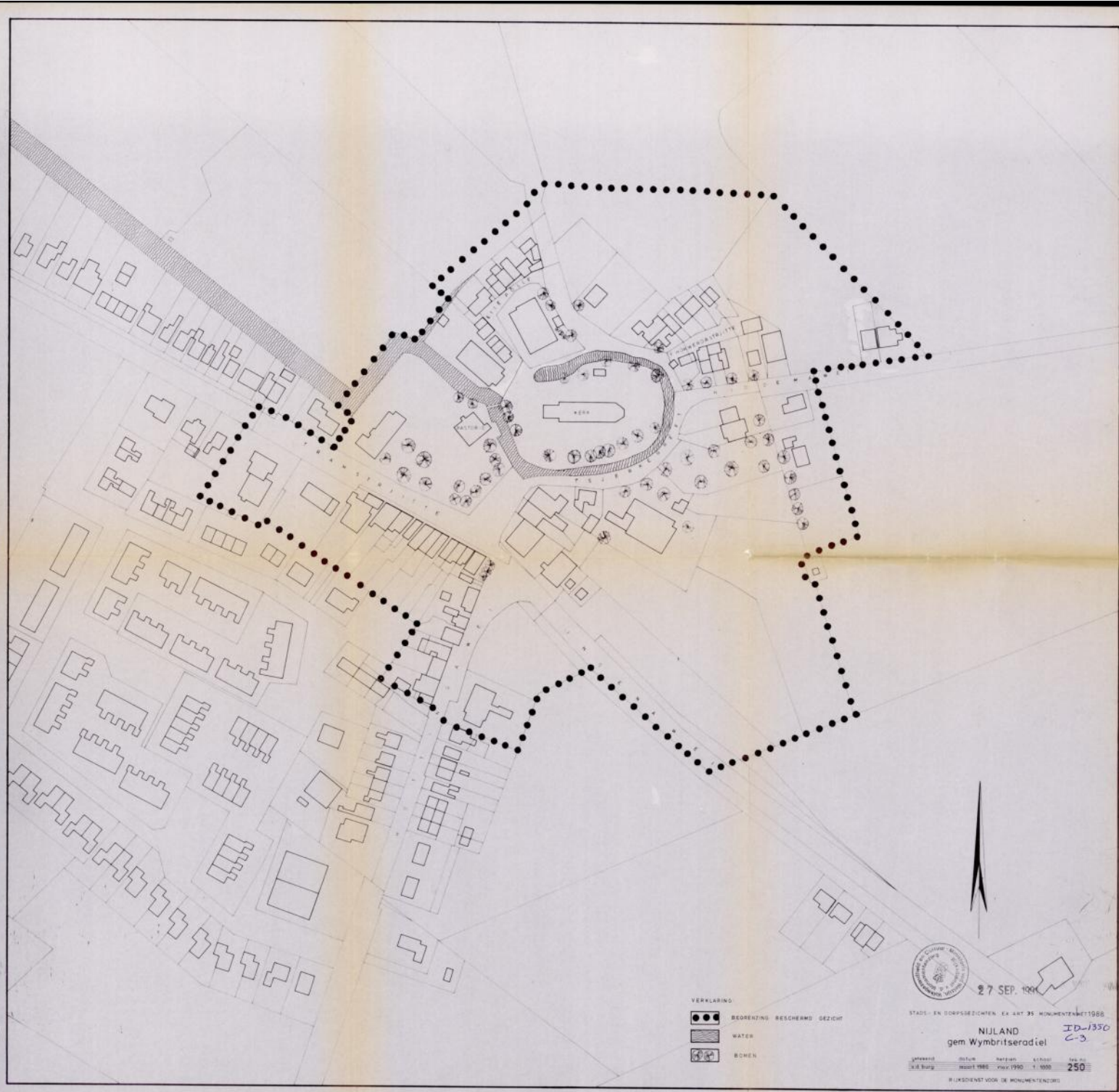
Afb. 2. Kadastraal Minuutplan gemeente Wymbritseradeel, ca. 1830, fragment.

Afb. 3. Topographische en Militaire Kaart van het Koninkrijk der Nederlanden, 1973 (facsimile herdruk van 1864), blad 10, fragment.

Afb. 4. J. Kuyper, Gemeente-atlas van Nederland, 1866, provincie Friesland, gemeente Wymbritseradeel.

- VERKLARING
- BEDEIENING BESCHERMED GEZICHT
  - ▨ WATER
  - ⊗ BOMEN

27 SEP. 1994

STADS- EN DORPSGEZICHTEN, EX-ANT 35 MONUMENTENWET 1988

NIJLAND ID-1350
 gem Wymbritseradiel C-3

getekend: [signature] datum: [date] schaal: 1:1000
 v.d.B. Burg maart 1988 plan 1990 1:1000 **250**

R.I.K.S.O.N.E.T.V.O.O.R. DE MONUMENTENZORGE

W
E L
Z I J N
V O L K S
G E Z O N D
H E I D E N
C U L T U U R

ID-1350
C-1

Kenmerk
192453

Rijswijk
's-Gravenhage

27 SEP. 1991

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur

EN

DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

OVERWEGENDE

dat het dorp Nijland in de 13de eeuw is ontstaan in de oudste inpoldering van de voormalige Middellzee tussen Bolsward en Sneek en zich, aanvankelijk rondom het kerkterrein en in later stadium langs doorgaande wegen, heeft ontwikkeld tot een samengestelde dorpsstructuur waarin de verschillende historische ontwikkelingsfasen goed herkenbaar zijn gebleven,

dat deze structuur zich kenmerkt door een open, concentrisch bebouwingspatroon aan de buitenzijde van de Kerkgracht, waarin oorspronkelijke agrarische bebouwing en de relatie met het aangrenzende landschap het beeld bepalen, met ten zuiden daarvan een gesloten, lineaire bebouwing waarop onder meer ambachtelijke en bedrijfsfuncties hun stempel hebben gedrukt,

dat de historische kenmerken van de bebouwing, in samenhang met de aanwezige beplanting en de onbebouwde ruimte, de historisch-ruimtelijke karakteristiek van de dorpskom in belangrijke mate ondersteunen,

dat het gebied mitsdien een beeld oplevert dat van algemeen belang is vanwege zijn schoonheid en zijn ruimtelijke structurele samenhang;

Voorts overwegende dat het geldende bestemmingsplan "Beschermd Dorpsgezicht Nijland", vastgesteld op 17 mei 1988 en goedgekeurd op 21 september 1988, in voldoende mate recht doet aan de omschreven historische karakteristiek;

Gelet op artikel 35 en artikel 36 van de Monumentenwet 1988;

Gehoord de raad van de gemeente Wymbritseradiel, Gedeputeerde Staten van Friesland, de Raad voor het Cultuurbeheer en de Rijksplanologische Commissie;

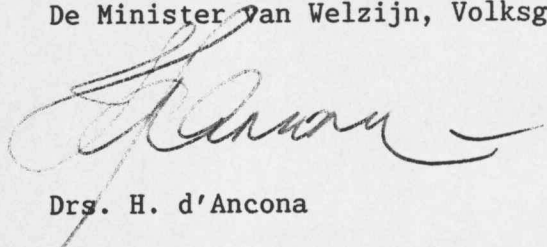
BESLUITEN

Het gebied in de gemeente Wymbritseradiel zoals is aangegeven op de bij dit besluit behorende tekening nr. 250 en zoals is omschreven in de toelichting bij dit besluit, aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht in de zin van artikel 1, onder g, van de Monumentenwet 1988;

het bestemmingsplan "Beschermd Dorpsgezicht Nijland" aan te merken als beschermend bestemmingsplan in de zin van artikel 36, tweede lid, van de wet.

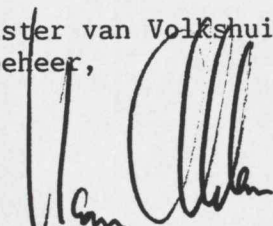
Van dit besluit, waarvan mededeling zal worden gedaan in de Staatscourant, zal afschrift worden gezonden aan de Raad voor het Cultuurbeheer, de raad van de gemeente Wymbritseradiel, Gedeputeerde Staten van Friesland en de Rijksplanologische Commissie.

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,

Drs. H. d'Ancona

De Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,

J.G.M. Alders